

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa S. Ż.

przeciwko D. A.

o zapłatę diet i innych świadczeń związanych z podróżą służbową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 grudnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie
z dnia 28 marca 2024 r., sygn. akt VII Pa 122/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

l.n

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 28 marca 2024 r. oddalił apelację powoda S. Ż. od wyroku Sądu Rejonowego w Chrzanowie z dnia 27 czerwca 2023 r., którym oddalono powództwo przeciwko pozwanej D. A. o zapłatę kwoty 22.804,22 zł tytułem diet i innych świadczeń związanych z podróżą służbową oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.350 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się tego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że powód od dnia 3 stycznia 2020 r. do dnia 30 listopada 2021 r. zatrudniony był u pozwanej na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego, a miejsce wykonywania pracy stanowiła cała Europa. Jego wynagrodzenie ustalone zostało wedle postanowień umowy na kwotę 2.600 zł brutto miesięcznie plus diety oraz inne dodatki związane z oddelegowaniem pracownika, obliczane zgodnie z regulaminem wynagradzania obowiązującym u pozwanej. Z dniem podpisania umowy o pracę powód złożył pisemne oświadczenie, że zapoznał się z obowiązującym regulaminem pracy, regulaminem wynagradzania, przepisami ochrony przeciwpożarowej i bhp oraz z oceną ryzyka zawodowego na stanowisku kierowcy. Powód każdorazowo przed rozpoczęciem trasy spisywał stan licznika obrazujący liczbę przejechanych kilometrów, a po zakończonej trasie zdawał pozwanej kartę drogową, cyfrową kartę tachografu oraz rachunki. Dane z tachografu były zaczytywane przez pracodawcę oraz wprowadzane do programu komputerowego Tachospeed, posiadającego funkcję automatycznej aktualizacji kursów walut według tabel NBP właściwych dla przeliczenia delegacji z poszczególnych krajów, po których przemieszczał się powód. W październiku 2021 r. powód powziął wątpliwości co do wysokości otrzymywanych diet za podróże zagraniczne. Z dniem 25 stycznia 2022 r. skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 36.977,96 zł tytułem dopłaty do diet w związku ze zrealizowanymi podróżami służbowymi w okresie od stycznia 2020 r. do listopada 2021 r.

Sądy orzekające podkreśliły, że u pozwanej obowiązywał regulamin wynagradzania, który określał zasady kształtowania wynagrodzenia powoda w części dodatków związanych z oddelegowaniem. Z opinii biegłego sądowego wynikało, że w okresie zatrudnienia powoda należne mu wynagrodzenie stanowiło łącznie kwotę 166.109,67 zł, na co składało się wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 53.092,55 zł, wynagrodzenie wynikające z przepisów dotyczących płacy minimalnej na terenie państw UE w kwocie 30.871,91 zł oraz delegacje w kwocie 82.145,21 zł. Na podstawie przelewów bankowych ustalono też wysokość otrzymanego faktycznie przez powoda wynagrodzenia, które za cały sporny okres objęty umową o pracę wyniosło sumarycznie 177.783,16 zł, co również zostało wyszczególnione w sporządzonej przez biegłą opini. Tym samym powód otrzymał

łącznie o 11.673,49 zł więcej niż wynikało to z wzajemnych rozliczeń między stronami.

Powód w całości zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie powództwa w całości, a w każdym przypadku o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego oraz przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: 1) art. 8 k.p., przez jego niezastosowanie i oddalenie apelacji w sytuacji, w której zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do uznania, że pozwana nie wypłaciła skarżącemu zgodnie z ustaleniami należności za każdą dobę odbytej podróży zagranicznej w wysokości 55 euro albo 60 euro w przypadku wyjazdu do Wielkiej Brytanii lub przejechania 12,5 tys. km, po kursie euro aktualnym w dacie podróży służbowej; 2) art. 235² § 1 pkt 4 w związku z art. 278 § 1 w związku z art. 286 w związku z art. 232 zd. 1 k.p.c., przez pominięcie dowodu z opinii uzupełniającej biegłej sądowej lub opinii innego biegłego sądowego jako zmierzającego do przedłużenia postępowania, podczas gdy skarżący zgłosił szereg zastrzeżeń do opinii głównej, do której biegła winna była się odnieść, a dla rozstrzygnięcia sprawy konieczne było uwzględnienie zarówno jego stanowiska, jak i wiadomości specjalnych posiadanych przez biegłego, co skutkowało naruszeniem zasady kontradiktoryjności procesu; 3) art. 233 § 1 k.p.c., przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, dokonanie oceny w sposób wybiórczy, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegające na bezzasadnym przyjęciu, że u pozwanej obowiązywał regulamin wynagradzania, podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, że skarżący zapoznawał się z regulaminem wynagradzania przedstawionym przez pozwaną oraz że przedstawiony przez nią regulamin wynagradzania istniał i posiadał taką treść w czasie zawierania umowy o pracę; 4) art. 233 § 1 k.p.c., przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego polegający na pominięciu treści zeznań A. P., korelujących z treścią pozwu oraz przesłuchaniem skarżącego i

w konsekwencji bezzasadnym przyjęciu, że obowiązywał u pozwanej regulamin wynagradzania, strony nie umawiały się na wysokość diet za dobę podróży służbowej w wysokości 55 euro oraz 60 euro (w przypadku wyjazdu do Wielkiej Brytanii lub przejechania 12,5 tys. km), a także, iż pozwana nie stosowała zaniżonego kursu euro podczas ustalania wysokości należności z tytułu podróży służbowych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi, która jego zdaniem sprowadza się do nieprawidłowych ustaleń stanu faktycznego oraz dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny materiału dowodowego, ponieważ faktem powszechnie znanym jest ustne ustalanie warunków wynagradzania w firmach transportowych, a Sądy orzekające bezrefleksyjnie odrzuciły zeznania świadka oraz skarżącego, że kwoty diet ustalane były w wysokości 55 (Francja) i 60 euro (Wielka Brytania).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o oddalenie skargi i zasądzenie na jej rzecz od skarżącego kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie podlega przyjęciu do jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem

zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistej zasadności skargi.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 10 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować

argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587). Ponadto wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 § 1 k.p.c. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, LEX nr 238975; z dnia 5 września 2008 r., II UK 370/07, LEX nr 785533; z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 Nr 4, poz. 76; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366). Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 513257).

W przedmiotowej sprawie wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przedstawienie w trzynastu punktach naruszeń potwierdzających - w ocenie skarżącego - oczywistą zasadność skargi kasacyjnej jest niczym innym jak

polemiką z oceną stanu faktycznego niniejszej sprawy oraz zebranego w jej toku materiału dowodowego. Rzeczywistym celem przedstawionej argumentacji jest próba przeforsowania korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego dokonanej w skardze, a nie wykazanie błędnego zastosowania lub niezastosowania przepisów prawa materialnego lub procesowego przez Sąd drugiej instancji, co świadczyłoby o kwalifikowanym naruszeniu danego przepisu stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Skarżący choć zdaje sobie sprawę, gdyż powołuje w tym zakresie stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych lub oceny materiału dowodowego poczynione w sprawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 98/10, OSNP 2012 nr 1-2, poz. 20), to i tak dogłębnie eksponuje swoje niezadowolenie z rozstrzygnięcia sprawy, zarzucając naruszenia co do oceny zebranego materiału. Jak już wspomniano, art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów. Skoro w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniem wynikającym z tego przepisu, a także wobec związania ustaleniami stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2019 r., I UK 89/18, LEX nr 2638107). Rozpoznając skargę, Sąd Najwyższy nie jest uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2018 r., I PK 50/17, LEX nr 2553397 i powołane tam orzeczenia).

Nadmienić też trzeba, że ocena, czy w konkretnym przypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p., mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego. Sfera ta w ramach postępowania kasacyjnego może podlegać kontroli tylko w przypadku szczególnie rażącego i oczywistego naruszenia prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2022 r., III PSK 212/21, LEX nr 3482063 oraz z dnia 29 listopada 2023 r., III PSK 37/23, LEX nr 3641778). Skarżący nie dostrzega jednak, że podstawą orzekania przez Sądy obu instancji nie był art. 8 k.p., ale przyjęcie, iż otrzymał w całości należne mu - zgodnie z obowiązującym u pozwanej regulaminem wynagradzania - kwoty tytułem odbytych podróży służbowych, co stanowiło o bezzasadności powództwa. Przepis art. 8 k.p. (zawierający klauzulę nadużycia prawa między innymi w aspekcie sprzeczności z zasadami współżycia społecznego) służy do obrony przed wykonywaniem prawa podmiotowego przez stronę uprawnioną, a nie jako podstawa roszczeń (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 1954 r., II CO 26/54, OSNCK 1955 nr II, poz. 30 czy orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1955 r., IV CR 395/55, OSN 1956 nr II, poz. 39; PiP 1958 nr 3, s. 529, z glosą A. Kędzierskiej i z dnia 13 maja 1957 r., 2 CR 343/57, OSPiKA 1958 nr 1, poz. 19 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r., I PK 239/10, LEX nr 896460 i z dnia 7 grudnia 2021 r., III PSKP 49/21, LEX nr 3276007). To stanowi o tym, że fałszywa jest teza o oczywistej zasadności skargi.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ skarżący nie wykazał, aby powoływana przez niego przesłanka miała miejsce.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ponieważ odpowiedź na skargę nie zawierała wniosku o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a jedynie wniosek o jej oddalenie.

Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się więc wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę – w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.) uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być zatem uznane – w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania –

za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).

[t.n]